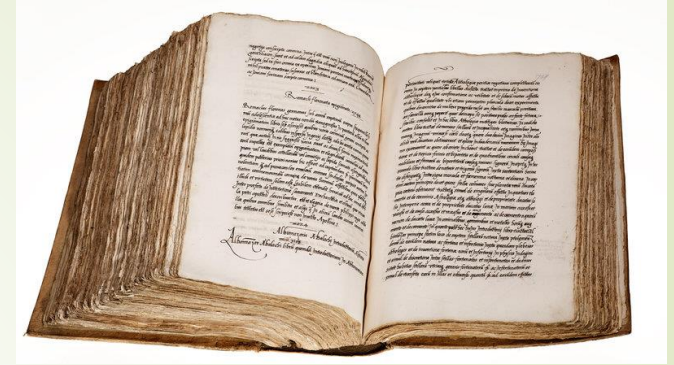

SZEMÉLYISÉGVÉDELMI JOGVITÁK

2020. március 6.
dr. Halász Csenge

Bevezető gondolatok

- **„A személyiség eleven folyam, mely sohasem áll meg, és a saját medrében halad a külső világnak más lényegű tárgyai közt. Ennek a folyamnak az érintetlenségét védeni hivatása a jognak egyfelől abban, hogy mozgása ne legyen akadályozva, tisztasága ne legyen elhomályosítva, másfelől, hogy önmagával azonossága és más ily folyamoktól - valamint a külvilágtól - való különbözősége el legyen ismerve.”**

Balás P. Elemér

Az óra vázlat

- 1. A személyiségi jogok általános szabályai
- 2. Az egyes nevesített személyiségi jogok és a személyiségvédelem szankciórendszere
- 3. A közéleti szereplők helyzete a hatályos jogi szabályozás és bírói gyakorlat tükrében
- 4. Jogesetmegoldás

1. A személyiségi jogok általános szabályai

- A személyiségi jogról, mint jogi kategóriáról alig két évszázada beszélhetünk, megjelenése a **felvilágosodás** társadalomfilozófiai tanításaihoz köthető.
- **Az 1950-es évek:** A személyiségi jogok az akkori politikai és világnézeti felfogásnak köszönhetően háttérbe szorultak.
- **1960-as évek:** A polgári jogi irodalomban megjelent a személyiségi jog korszerű felfogása.
- **Ptk. 1977-es novellája:** nem vagyoni kártérítés jogintézményének bevezetése → igazi fejlődés kezdődött.

A személyiségi jogok általános jellemzői

1. Általános jellegű védelem valósul meg → **törvényi generálklauzulán alapul.**
2. A személyiségi jogi jogviszonyokat **abszolút szerkezet** jellemzi.
3. A személyiségi jogok védelme **minden létező jogalanyt megillet**, tehát nemcsak természetes személyt, hanem az utaló szabály révén akár a jogi személyt is.
4. A személyiségi **jogok a jogosult személyétől elválaszthatatlanok**, azaz másra való átruházásuk, átszállásuk kizárt.
5. Mindezek alapján a személyiségi jogait a jogosult **általában csak személyesen érvényesítheti**, védelmükben – néhány kivételtől eltekintve – egyedül ő indíthat eljárást, ami persze nem jelenti a jogi képviselő igénybevételenek kizártságát.
6. Bármely személyiségi jogot sértő magatartás **törvényi vélelem szerint jogellenes.** (De vannak jogellenességet kizáró okok: jogszabály engedélye, jogos védelem, szükséghelyzet, a jogosult beleegyezése.)

Hatályos szabályozás

- ▶ **Alkotmányos védelem:** Mind a jogirodalomban, mind pedig a bírói gyakorlatban egyre inkább megfigyelhető a **polgári jog és az alkotmányos jogvédelem határainak összemosódása**. Az Alaptörvényben szereplő alapvető jogokról szóló fejezetben meghatározott valamennyi jogosítványhoz olykor mechanikusan hozzárendelik a polgári jogi személyiségvédelmet is.

Az alkotmányjog feladata, hogy megállapítsa az alapvető jogok katalógusát. Az már azonban az egyes jogágak dolga, hogy kialakítsák a saját eszköztárukat e jogok érvényesülése érdekében.

Hatályos szabályozás

„A személyiségi jog az ember testi és szellemi működését, az ember egységét és szabadságát biztosító jogok összessége, az ember személyiségéhez a társadalmi közeg vizsgálata nélkül is hozzátartozik. Ebből következően sem a politikai jogok, sem a gazdasági, szociális vagy kulturális jogok nem sorolhatók ebbe a körbe, mert ezek nem az ember személyéhez tapadnak, hanem társadalomban betöltött szerepéből, helyéből következnek. E jogosultságokkal kapcsolatban elsősorban az állam jelenik meg kötelezettként, és neki kell biztosítani a politikai szabadságjogok, valamint a gazdasági, szociális vagy kulturális jogok érvényesülését, kiteljesedését.”

BDT2016. 3521.

Hatályos szabályozás

► Polgári jogi védelem:

- A Ptk. általánosságban védi a személyhez fűződő jogokat, függetlenül attól, hogy azokat nevesíti-e a törvény.
- A **Ptk. 2:42.§-a** alapján, *mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán-és családi élet, az otthon, a másokkal való -bármilyen módon, illetve eszközzel történő -kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.* → **általános személyiségvédelmi generálklauzula**, amely **az emberi méltóságból eredeztethető**
- Ezt követi a közéleti szereplőkre vonatkozó szabály, majd az egyes nevesített személyiségi jogok és a személyiségvédelem szankciórendszerének a szabályozása.

2. Az egyes nevesített személyiségi jogok

Egyes nevesített személyiségi jogok:

- **2:43. §** [*Nevesített személyiségi jogok*]
- **A személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen**
- **a) az élet, a testi épség és az egészség megsértése;**
- **b) a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése;**
- **c) a személy hátrányos megkülönböztetése;**
- **d) a becsület és a jóhírnév megsértése;**
- **e) a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése;**
- **f) a névviseléshez való jog megsértése;**
- **g) a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése.**

Az élet, testi épség és egészség védelme

Az ember élethez való joga a legfontosabb alapjog, melyről lemondani nem lehet, és amely a legmagasabb jogi védelemben részesül.

Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése szerint „Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.”

A testi (lelki) épség, egészség védelme a bírói gyakorlatban a testi sérülésessel járó balesetek, bűncselekmények vonatkozásában jelenik meg.

Példa a bírói gyakorlatból

„Az élethez, az egészséghez és a testi épséghez való jog az ember legalapvetőbb jogosultsága. Az emberi test akkor ép, ha a szervei sértetlenek és megfelelően működnek, továbbá a szervek zavartalan együttműködése megállapítható. Testi sértésnek a testet ért külső behatás minősül, ha azon elváltozást idéz elő, nincs jelentősége azonban annak, hogy a testi épséget károsító magatartás milyen gyógytartamú eredményhez vezetett, azaz hogy a cselekmény büntetőjogilag súlyos vagy könnyű testi sértésnek minősül. Egészségsértőnek pedig azok a magatartások tekinthetők, amelyek a szervezet bármely részének működését vagy azok együttműködését hátrányosan befolyásolják. A gyakorlat a lelki károsodást kiváltó magatartást is az egészség megsértésének tekinti.”

Fővárosi Ítéltábla Pf. 21.888/2012/4. számú döntése

Személyes szabadság, magánélet, magánlakás megsértése

- ▶ **A személyes szabadsághoz való jog (mint Alaptörvény által rögzített alapjog) az embert mind testi, mind pedig szellemi szabadsága tekintetében megilleti.**
- ▶ **A testi szabadság** jelentése, hogy minden ember maga döntheti el és választhatja meg tartózkodási helyét, az embert ebben a szabadságában önkényesen korlátozni nem lehet.
- ▶ **A szellemi szabadság** magában foglalja a politikai meggyőződést, valamint a lelkiismereti-és vallásszabadságot egyaránt.

A magánélet kérdései-avagy egy homályos fogalom margójára

- ▶ **Samuel Warren – Luis Brandeis (1890):** Harvard Law Review: The right to **privacy** (Az angolszász eredű *privacy* kifejezés nem egyezik meg teljes egészében a hazai magánülethez való joggal, az egyszerűsítés érdekében használjuk szinonimaként.)

Új ágazati jogszabály: a magánülethez való jogról szóló 2018. évi LIII. Törvény

Kérdésként merül fel, hogy van-e önálló értelmezési tartománya?

A bírói gyakorlatban kiemelten jelenik meg a közösségi portálokon elkövetett jogsértések kapcsán, a közéleti szereplők kapcsán.

A magánélethez való jog helye a jogrendszerben

- A magánélethez való jog **több nemzetközi egyezményben** is deklarált alapvető jogosultság. Többek között az Emberi Jogok Európai Egyezményében, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában és az Európai Unió Alapjogi Chartájában is rögzítésre került.
- **Alaptörvény IV. cikk:** *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”*
- **Ptk.:** nevesített személyiségi jogként oltalmazza
- **Új szabályozás: 2018. évi LIII. törvény** a magánélet védelméről

Személyek hátrányos megkülönböztetésnek tilalma

- Tilos a személyek hátrányos megkülönböztetése pl. nemük, faji hovatartozásuk, bőrszínük, vallási és politikai meggyőződésük, nemzetiségük, anyanyelvük, fogyatékoságuk, családi állapotuk, szexuális irányultságuk, életkoruk alapján.
- Alaptörvény + Ptk. + 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Az egyenlő bánásmód megsértése különösen érzékenyen jelentkezhet a munka világában.

Személyek hátrányos megkülönböztetésnek tilalma

- ▶ Az Egyenlő Bánásmód Hatóság egy határozatában megállapította, hogy a munkáltató megsértette az egyenlő bánásmód követelményét azzal, hogy a 2005. május 25. – 2009. február 28. közötti időszakban szerszámraktáros munkakörben foglalkoztatott felperes, mint női munkavállaló munkabérét lényegesen alacsonyabb összegben állapította meg a vele azonos munkakört betöltő férfi munkavállalók munkabéréhez képest, mely munkáltatói intézkedéssel nemi hovatartozás miatt közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg. A munkáltató a határozattal szemben a határozat hatályon kívül helyezése és a hatóság új eljárás lefolytatására kötelezése iránt terjesztett elő kereseti kérelmet. A bíróság a munkáltató kereseti kérelmét elutasította, arra hivatkozással, hogy a női munkavállaló a férfi munkavállalóhoz képest lényegesen alacsonyabb munkabérben részesült. A bíróság kifejtette, hogy irreleváns az, hogy a férfi kollégák hosszabb ideje állnak munkaviszonyban a munkáltatóval, ahogyan az is, hogy ezáltal magasabb beosztást töltöttek be. Ebben az esetben ugyanis kizárólag a női munkavállalóéval megegyező munkakör lehet összehasonlítási alap.

A becsület és a jó hírnév védelme

- **2:45. §** [A becsülethez és jóhírnévhez való jog]
- **(1)** A becsület megsértését jelenti különösen a más személy társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezésmódjában indokolatlanul bántó véleménynyilvánítás.
- **(2)** A jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényt állít vagy híresztel, vagy valós tényt hamis színben tüntet fel.

A becsület a **természetes személyről kialakult társadalmi értékítéletet jelenti**. Miután a becsülethez való jogról csak természetes személyek esetén beszélünk, megsértését is csak ember kárára lehet elkövetni.

A becsület és a jó hírnév védelme

- ▶ **A jóhírnév társadalmi, közéleti, gazdasági ismertséget jelent.** Ellenben a becsülethez való joggal a jó hírnév védelme a természetes személyen túl a jogi személyt is megilleti.

Lsd. hozzá BH.2019.118:

„A valótlan tényállításban megnyilvánuló jó hírnév sértő magatartásnak nem tényállási eleme az, hogy nagy nyilvánosság előtt történjen. Azzal, hogy munkatársa előtt bűncselekménnyel gyanúsította meg felettese a munkavállalót, a jó hírnevét megsértette.”

EBH 2002.786:

„Rendkívüli felmondás azonban éppúgy megalapozhatja e jog megsértését, mint a rendes felmondás. A Legfelsőbb Bíróság ugyanakkor megállapította, hogy a bírói gyakorlat értelmében a munkáltató jogellenes felmondása önmagában nem elégséges indok. A munkavállalónak bizonyítania kell a kárnak, tehát a jó hírnévhez való jog megsértésének a jogellenes rendkívüli felmondással való összefüggését”

A becsület és a jó hírnév védelme

A szexuális viselkedés a magántitok körébe tartozó kérdés, ezért meghatározott személy szexuális magatartásáról szóló közlés önmagában személyhez fűződő jogot sért. **Ha pedig a közlés - valószínűleg - olyan szexuális magatartást ismertet, amely Magyarországon nem elfogadott, a közlés különösen sértőnek minősül, és a jóhírnév sérelme miatt is személyiségvédelmet alapoz meg.** BH2004. 103.

A becsület a személy társadalmi megítélésével azonos. Mindenki igényt tarthat arra, hogy valós tényeken alapuljon a róla kialakított kép, ennek sérelme esetén jóhírneve megsértésére hivatkozhat, ez a jogi személyeket is megilleti. Az egyén társadalmi megítélése mechanizmusának másik lényeges korlátja az egyénről alkotott vélemény, beleértve ebbe a perbeli esetben a tágabban vett társadalmi interakció megjelenési formáját is. A jog kizárólag az indokolatlanul bántó kifejezésmódot szankcionálja véleménynyilvánítás esetén. Az Emberi Jogok Európai Bírósága által az Uj kontra Magyarország ügyben hozott ítélet alapján **míg az egyén jóhírneve hatással lehet a méltóságra, addig a gazdasági társaság kereskedelmi jóhírnévhez fűződő érdeke nélkülözi ezt az erkölcsi dimenziót.** Akkor állapítható meg a kifejezésmód bántó jellegének indokolatlansága, ha az az érintett személy társadalmi státusza mellett a személyiségéhez kapcsolódó egyéb erkölcsi dimenziót is érinti, azt sérti. Ilyen erkölcsi dimenzió a természetes személy esetében az emberi méltóság, míg a természetes személyek személyiségük lényeges vonását képező identitása alapján létrejövő közösségek (vallás, nemzet stb.) esetén ez a közösségalkotó lényeges vonás. PJD2019. 20.

Magántitokhoz és személyes adatok védelméhez való jog

- **2:46. § [A magántitokhoz való jog]**
- (1) A magántitok védelme kiterjed különösen a **levéltitok** és **hivatásbeli titok oltalmára**.
- (2) A magántitok megsértését jelenti különösen a magántitok jogosulatlan megszerzése és felhasználása, nyilvánosságra hozatala vagy illetéktelen személlyel való közlése.

A képmáshoz és hangfelvételhez való jog

- **2:48. § [A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog]**
- (1) Képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához **az érintett személy hozzájárulása szükséges.**
- (2) Nincs szükség az érintett hozzájárulására a felvétel elkészítéséhez és az elkészített felvétel felhasználásához tömegfelvétel és nyilvános közéleti szereplésről készült felvétel esetén.

Az emberi személyiség fontos tényezője a külső megjelenése, elsősorban képmása és hangja.

A személyiségvédelem szankciórendszere

- ▶ **2:51. § [Felróhatóságtól független szankciók]**
- ▶ (1) Akit személyiségi jogában megsértenek, a jogsértés ténye alapján - az elévülési időn belül - az eset körülményeihez képest követelheti
 - ▶ a) a **jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;**
 - ▶ b) a jogsértés **abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;**
 - ▶ c) azt, hogy a jogsértő **adjon megfelelő elégtételt**, és ennek **biztosítson saját költségén megfelelő nyilvánosságot;**
 - ▶ d) a sérelmes helyzet **megszüntetését**, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását és a jogsértéssel előállított dolog megsemmisítését vagy jogsértő mivoltától való megfosztását;
 - ▶ e) azt, hogy a jogsértő vagy jogutódja a jogsértéssel elért vagyoni előnyt engedje át javára a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint.

A személyiségvédelem szankciórendszere

► 2:52. § [Sérelemdíj]

- (1) Akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.
- (2) A sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire - különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára - a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.
- (3) A sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire - különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására - tekintettel, egy összegben határozza meg.

► 2:53. § [Kártérítési felelősség]

- Aki személyiségi jogainak megsértéséből eredően kárt szenved, a jogellenesen okozott károkért való felelősség szabályai szerint követelheti a jogsértőtől kárának megtérítését

3. A közéleti szereplők személyiségi jogai

2:44. § [Közéleti szereplő személyiségi jogának védelme]

- (1) A közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja; azonban az nem járhat a magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.
- (2) A közéleti szereplőt a közügyek szabad vitatásának körén kívül eső közléssel vagy magatartással szemben a nem közéleti szereplővel azonos védelem illeti meg.
- (3) Nem minősül közügynek a közéleti szereplő magán- vagy családi életével kapcsolatos tevékenység, illetve adat.

-
- ▶ A közéleti szereplők körére vonatkozóan nincs egzakt, általános polgári jogi meghatározás. (Ágazati szabályozás létezik: 2003. évi III. törvény és a 2007. évi CXXXVI. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzése és megakadályozása → ezek tartalmazznak meghatározásokat a közéleti szereplők vonatkozásában.)

Köszönöm a figyelmet!

